

Till
Karolinska Institutet

Remissvar gällande Rapportutkast Den anatomiska samlingen vid Karolinska Institutet – historia, nutid och förslag till hantering

Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaiset (STR-T) tackar för möjlighet att lämna remissvar.

STR-T redovisar här följande kommentarer på innehåll i rapporten.

Utdrag från rapportutkast:

Det förefaller möjligt att ha en god människosyn och ändå tycka att anatomiska samlingar är försvarbara så länge de hanteras respektfullt.

Förbundet ser det som viktigt att utgå från den grundregeln att varje individ äger sin kropp, sin själ och rätten att bestämma över den. Därmed bör de kvarlevor som utan individens samtycke frångått en värdig begravning eller blivit utsatta för utgravning, återbegravas eller få en värdig begravning i det område kvarlevan/individens härstammar ifrån. De ska inte bevaras i anatomiska samlingar och tillhandahållas för forskning. Detta med respekt för människovärdet. I de fall det handlar om tillfälligt bevarande för att möjliggöra återlämning till folkgrupper varifrån kvarlevorna tagits så är det förstås godtagbart. Att repatriera kvarlevorna till den folkgrupp de tillhör bör vara institutets eftersträvan. STR-T ser därmed positivt på rekommendationen om att institutet ska facilitera repatriering.

En repatriering och återbegravning av de kvarlevor som tillhör folkgrupper som blivit utsatta för rasbiologisk forskning är ett måste för att hjälpa en försoningsprocess mellan stat och minoritet framåt. Även om denna handling inte rättar till en felaktighet av denna sort som begåtts historiskt så finns ett stort symboliskt värde i den processen. Det är bra att rapporten nämner försoning och upprättelse som ett skäl till repatriering.

STR-T tycker att rapporten är mycket informativ och klagörande. Den innehåller bra rekommendationer och relevanta frågeställningar. Förbundet har dock en invändning till ordvalet som används vid upprepade tillfällen i arbetsgruppens rekommendationer. Många rekommendationer är välskrivna men innehåller ordet *bör* där STR-T anser att det korrekta ordet vore *ska*. Detta gäller i stort i varje mening där ordet används. Nedan följer exempel på innehåll i rekommendationerna som förbundet stöder särskilt men vill att ordet *bör* byts ut till *ska*.

Utdrag från rapportutkast:

Hur man eventuellt går vidare från ett konstaterande att felaktigheter begåtts i det förflutna till utförandet av handlingar i nutid, så som formella offentliga ursäkter, bör noga avvägas från fall till fall och i kommunikation med berörd part.

Förbundet anser att det inte råder några tvivel om att det ovanstående noga ska avvägas från fall till fall och i kommunikation med berörd part.

Utdrag från rapportutkast:

Karolinska Institutet bör vara berett att stå för kostnader som uppkommer i samband med repatriering.

Det är en självklarhet att den skyldiga till oförrätten också ska stå för de kostnader som följer med den. Att vänta sig något annat visar inte på seriositet i viljan att försonas. Det får aldrig landa i att det är minoriteten

som utsatts för övergreppet som ska bära kostnaderna för läkningen. Det skulle innebära ytterligare en kränkning.

Utdrag från rapportutkast:

Särskilda riktlinjer bör tas fram för forskning på Karolinska Institutets anatomiska samling....Ursprungsbefolkning och minoriteter bör involveras i detta arbete.

Det ska vara en självklarhet att ursprungsbefolkning och minoriteter involveras om det ska arbetas fram riktlinjer för denna typ av forskning.

STR-T reagerar också på följande innehåll i rekommendationerna.

Utdrag från rapportutkast:

Forskning på kvarlevor med koppling till ursprungsbefolkning eller annan erkänd minoritet bör endast tillåtas efter godkännande av erkänd representant från minoritetsgruppen.

STR-T anser att ingen typ av forskning ska tillåtas på kvarlevor av nämnd slag och att en godkännande part således ej ska behövas. Om det trots denna invändning beslutas att öppna upp möjlighet till forskning med godkännande så är det viktigt att det är företrädare för den berörda minoritetsgruppen som i så fall ska stå för det godkännandet.

Förbundet ser positivt på rekommendationer om öppenhet kring dokumentation om etiskt problematiska och tvivelaktiga handlingar som historiskt utförts på institutet.

Dag som ovan

Inger Junkka
Ordförande STR-T

Eva Kuist
Verksamhetsledare STR-T

